

Josef Solovějčik (1903 – 1993), rabín a filosof, jeden z nejvýznamnějších představitelů moderní židovské orthodoxy, se pokusil o vyjádření tradičních židovských náboženských pojmů prostředky moderní vědy a filosofie. Jako filosof vyšel z novokantovství marburské školy, jako rabín byl pod vlivem tzv. analytické školy, kterou ve východní Evropě založili členové jeho rodiny. Z filosofického dědictví novokantismu převzal důraz na čistotu myšlení, chápaného jako myšlení matematické a přírodovědné, a z přímého odkazu Kantova přebral zejména jeho apriorismus nazíracích forem a poznávacích kategorií. Analytická škola na něho zapůsobila důrazem na ahistorický rozbor náboženských pojmů, který vede k jejich hlubšímu poznání a zároveň novým způsobem zakládá vztah k transcendentnu. Solovějčik tak rehabilitoval náboženství jako noesis a pokusil se o jeho filosofickou reflexi. Ústředním pojmem jeho filosofie náboženství je halacha, tradičně chápaná jako soubor norem a příkázání, kterými se řídí život věřícího Žida. V Solovějčikově pojetí se halacha stává filosofickým pojmem, hermeneutickým klíčem k interpretaci náboženské zkušenosti, která je pojímána jako základ veškerého zakoušení skutečnosti.

Toto filosofické stanovisko Solovějčik ověřuje na neustále nových variantách ideálních typologií lidské existence, které opírá o originální interpretaci biblických textů, týkajících se stvoření člověka a jeho postavení v řádu všehomíra. Z hlediska rabínské tradice je jeho styl výkladu možno označit jako eisegetický midraš, z hlediska filosofického má jeho metoda blízko k fenomenologické eidetické variaci. Všechny typologie Solovějčikovi slouží k vyjádření vnitřní rozporuplnosti lidské existence, která je ovšem odrazem rozeklanosti inherentní skutečnosti samé. ...